

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

**Kā uzlabot
uzņēmējdarbības atbalsta
inovāciju politiku
Latvijā?**

04.12.2023.

Valsts kontroles padomes locekle Inese Kalvāne

INOVĀCIJU SNIEGUMS UN VIDE LATVIJĀ

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO)
2022. gada marta Latvijas ekonomikas pārskatā norāda:

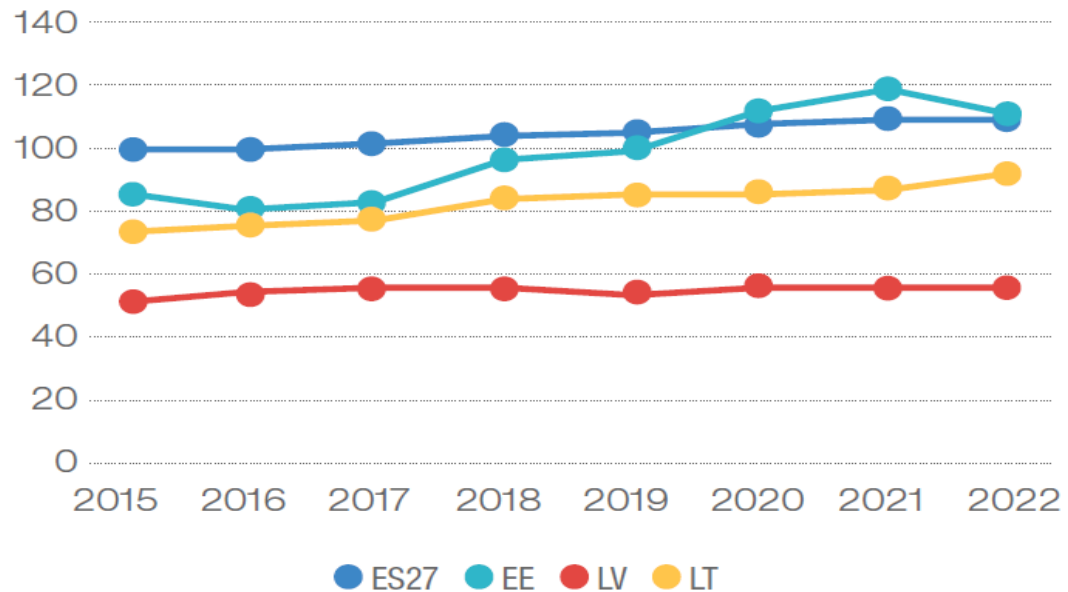
Latvijas rūpniecības nozares eksports savā attīstībā uzrāda brieduma pazīmes, tomēr Latvijas konkurētspējas priekšrocības joprojām ir balstītas zemajās darbaspēka izmaksās un eksporta attīstībai ilgtermiņā ļoti būtiska loma ir inovācijām

Latvijā ir vieni no zemākajiem investīciju tehnoloģiskajās iekārtās un intelektuālajā īpašumā rādītājiem Eiropā

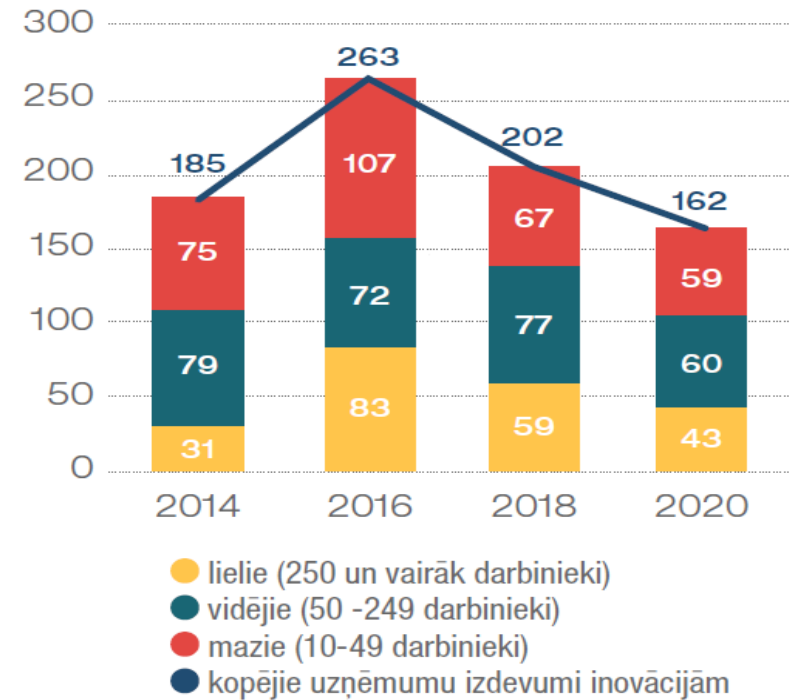
Latvijā kā galvenās inovāciju attīstības problēmas ir inovāciju augstās izmaksas un uzņēmumu iekšējo līdzekļu trūkums un grūtības publiskā finansējuma piesaistē

Inovāciju snieguma rādītāji un izdevumi

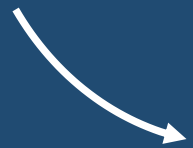
Inovāciju indekss,
saīdzinot ar 2015. gada
ES27 līmeni

Izdevumi produktu un procesu
inovācijām uzņēmumos
(2014. – 2020.), milj. EUR

Revīzijas mērķis:

gūt pārlicēību, vai Latvijā tiek nodrošināta inovāciju politikas uzņēmējdarbībā efektīva izstrāde un īstenošana, tai skaitā, vai finansējums inovāciju politikas īstenošanai izlietots efektīvi

Revidējamais laiks: 2014-2022

Iestādes:

Izglītības un zinātnes ministrija
Ekonomikas ministrija
Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra

Izm un EM veiktās darbības inovāciju attīstības politikas plānošanā un koordinēšanā 2014.–2020. gada plānošanas periodā nav bijušas pietiekamas, lai ar

► **681 milj.**^{EUR}

publiskā finansējuma atbalstu projektu īstenotājiem sasniegtu rezultātus, kas būtiski veicinātu NIPP2020 noteikto politikas rezultātu sasniegšanu.

Nacionālās industriālās politikas (NIP) pamatnostādnes (2014.–2020.) noteiktie politikas rezultātu sasniegšanas rādītāji

NIP politikas rezultatīvie rādītāji	Bāzes vērtība (2011)	Mērķis (2020)	Faktiski (2020)
Apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP 2020. gadā sasniedz 20 %	14,1	20,0	12,2
Apstrādes rūpniecības produktivitātes pieaugums 2020. gadā salīdzinājumā ar 2011. gadu ir 40 %	100	140 (40 % pieaugums)	126,6
Apstrādes rūpniecības pieaugums 2020. gadā salīdzinājumā ar 2011. gadu ir 60 %	100	160 (60 % pieaugums)	122,7
Ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 2020. gadā sasniedz 1,5 % no IKP (%)	0,7	1,5	0,73

Ko vērtējam revīzijā?

Vai EM un IZM īstenotie inovāciju atbalsta pasākumi veicināja politikas mērķu sasniegšanu?

Vai EM un IZM nodrošināja inovāciju atbalsta finansējuma pieejamību (TRL griezumā un laikā)?

Vai ir pieejama informācija par ieguldījumiem RIS3 jomās un CSP statistika par privātā sektora ieguldījumiem inovācijās ir pilnīga?

Vai EM un IZM īstenotie inovāciju atbalsta pasākumi veicināja politikas mērķu sasniegšanu?

Problēmas apzinātas

Pasākumi saistīti ar problēmu risināšanu

Ir noteikti pasākumu rādītāji

Ir noteikts finansējums un atbildīgie

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Pasākuma iznākuma rādītāji
2014.–2020.^{plānots}
plānošanas periodā, tie neraksturo
inovāciju atbalsta pasākumu
īstenošanas ietekmi uz politikas
mērķa sasniegšanu

2021.–^{GADA}
2027.

plānošanas periodā EM ir uzlabojusi gan atbalsta pasākumu iznākuma rādītāju, gan politikas rezultāta rādītāju kvalitāti, nosakot skaidrus mērķus privātā finansējuma piesaistei inovāciju attīstībā, tomēr rādītāji joprojām pamatā mēra atbalstu saņēmušo uzņēmumu vai zinātnisko institūciju skaitu, bet ne sagaidāmo ietekmi uz eksporta pieaugumu, kas ir galvenais NIPP2027 mērķis

NIP pamatnostādņu (2021–2027)
politikas rezultāti 2027. gadā

Eksporta īpatsvars
IKP (fakt. cenās) **65%**

Produktivitāte, fakt.
cenās, no ES vidējā % **56%**

Privātā sektora ieguldījumi P&A
(% no kopējiem ieguldījumiem P&A) **38%**

ES kohēzijas politikas programmas
(2021–2027) pasākumu iznākuma rādītāji

Nevienam pasākumam nav noteikti rādītāji,
kas vērsti uz eksporta vai produktivitātes
pieauguma veicināšanu

Atsevišķiem pasākumiem ir noteikts
izmērāms privātā finansējuma
piesaistes mērķis

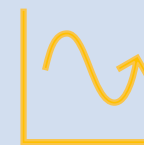
Latvijā izvēlētie inovāciju atbalsta pasākumi saturiski ir līdzīgi citās ES dalībvalstīs īstenotajiem pasākumiem, turklāt Latvijā piedāvā krietni plašāku “pasākumu grozu” nekā izvērtējumā iekļautajās valstīs – Horvātijā, Slovākijā, Polijā un Čehijā. Vienlaicīgi jāmin, ka Latvija Eiropas inovāciju indeksa vērtējumā arvien vairāk atpaliek no salīdzinājumā iekļautajām valstīm, kā arī kaimiņiem – Lietuvas un Igaunijas.

Programmas nosaukums

Konkurētspējas un produktivitātes rādītāji

Atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei kompetences centru ietvaros

(232 komersanti, vidējais atbalsta apjoms 142 960 eiro)

Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai

(67 komersanti, vidējais atbalsta apjoms 14 247 eiro)

Atbalsts jaunu produktu ieviešanai ražošanā

(19 komersanti, vidējais atbalsta apjoms 2 004 303 eiro)

Reģionālie biznesa inkubatori un radošo industriju inkubators

(416 komersanti, vidējais atbalsta apjoms 4 457 eiro)

Kas jādara, lai uzlabotu atbalsta pasākumu ietekmes novērtēšanu un veicinātu mērķu sasniegšanu?

	EM	IZM
 <p>Finansējums būtu prioritāri jānovirza pasākumiem, kas novērš būtiskas inovāciju attīstības problēmas un veicina politikas mērķu sasniegšanu</p>	31.12.2024.	15.07.2026.
 <p>Būtu jāizveido atbalsta pasākumu ietekmes monitoringa sistēma, lai vērtētu īstenoto pasākumu ietekmes uz politikas mērķiem vērtēšanu un korekciju veikšanu</p>	31.12.2026.	15.01.2027.

Vai EM un IZM nodrošināja inovāciju atbalsta finansējuma pieejamību (KUR un KAD nepieciešams)?

Ministrija vērtēja finansējuma nepieciešamību katrā inovāciju attīstības fāzē

Ministrija ņēma vērā iepriekšējo periodu pieredzi

Ministrija vērtēja pasākumu rādītāju progresu un veica korektīvas darbības finansējuma pārdalē

Kas jādara, lai uzlabotu inovāciju atbalsta pasākumu finansējuma pieejamību?

Jāveicina valsts atbalsta pietiekamību un nepārtrauktību inovatīvu produktu radīšanai laikā, t.sk., mazinot politikas īstenošanas atkarību no ES fondu finansējuma

EM

IZM

31.12.2026.

15.01.2025.

Vai ir pieejama informācija par ieguldījumiem RIS3 jomās? Vai CSP statistika par privātā sektora ieguldījumiem inovācijās ir pilnīga?

Projektu dokumentācijā pieejama plaša informācija par ieguldījumiem RIS3 jomās

Statistikas nepilnības apzinātas un ir centieni situāciju uzlabot (anketu vienkāršošana, EM pētījums)

Kas jādara, lai uzlabotu uzlabotu uzņēmēju informētību un statistikas pilnīgumu?

	EM	LIAA
 <p>Statistikas veidošanai būtu plašāk jāizmanto ES fondu projektu dokumentācijā jau pieejamā informācija par ieguldījumiem inovācijās</p>	31.12.2024.	n/a
 <p>Jāvērtē komunikācijas aktivitāšu efektivitāti un jāuzlabo uzņēmumu informēšana par inovāciju attīstības pieejamiem atbalsta pasākumiem</p>	01.06.2024.	01.06.2024.

Galvenās atziņas pēc 29.11.2023. diskusijas – kā uzlabot inovāciju atbalsta politiku Latvijā

Lielāks kopējais finansējums pētniecībai un attīstībai, mazināt atkarību no struktūrfundiem, ilgtermiņa atbalsta instrumenti, atbalsts jaunuzņēmumu attīstībai.

Rīcība cilvēkkapitāla nodrošināšanai. Cilvēkresursu loma ir kritiska mērķu sasniegšanai.

Produktīva vide zinātnes un industrijas sadarbībai.

Drosme politikas plānošanā un īstenošanā – prioritizēt, atteikt, tolerēt risku līdz noteiktam līmenim.

Birokrātijas mazināšana, caurspīdīgums un digitalizācija kā risinājums.

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Skanstes iela 50, Rīgā, LV-1013

Tālrunis: 67017500

E-pasts: pasts@lrvk.gov.lv

FB/Twitter: @VKontrole

Paldies par uzmanību!